سمکۆ محەمەد لە تەوەرەی (کورد لە سیڤەرەوە بۆ لۆزان).. دیمانە: ئاودیر نەسرەدین.. بەشی دووەم

شوناسی نەتەوەیی کارتێکی زۆر قورس نییە بۆ داواکردنی سەربەخۆیی

لەم دیمانەیەدا سمکۆ محەمەد نوسەر و رۆژنامەنووس کە بەشداری تەوەری (کورد لە سیڤەرەوە بۆ لۆزان)ی کردووە، باس لە سایکۆلۆژیای هێز و قەوارە سیاسییەکانی کوردستان و کێشەکانی هاوشێوەی کورد لە دنیادا دەکات، رۆڵی وڵاتانی زلهێز لە یەکلاییکردنەوەی ئەم پرسانە روندەکاتەوە و هاوکات ئاماژە بە شوناسی نەتەوەیی و پرسی زمان دەکات و ئەمەش بە کارتێکی لاواز بۆ داواکردنی سەربەخۆ بوون ناو دەبات، سمکۆ محەمەد بەچوونی وایە کە خەباتی مەدەنی بەوردبینی و هێمنی و دان بەخۆداگرتن دەکرێت، بەڵام کورد بەخەسڵەت خاوەنی ئەم سایکۆلۆژیایە نییە، هەر لە درێژەی ئەم دیمانەیەدا سمکۆ بیرکردنەوە لە لەگۆڕینی بەرەی خەبات لە کوردستانەوە بۆ ناوەندەکان هەڵدەسەنگێنێت و گرنگی خاوەندارییەتیکردنی سیستەمێکی نموونەیی بۆ دۆزی کورد روندەکاتەوە.

دیمانە: ئاودێر نەسرەدین

بەشی دووەم

کورد خاوەنی ستراتیژی قوڵ و گەورە نییە وەکو دوژمنەکانی کە دەوڵەتن و بەسیستەم و دەستوور کار دەکەن

لەم دیمانەیەدا سمکۆ محەمەد نوسەر و رۆژنامەنووس کە بەشداری تەوەری (کورد لە سیڤەرەوە بۆ لۆزان)ی کردووە، باس لە سایکۆلۆژیای هێز و قەوارە سیاسییەکانی کوردستان و کێشەکانی هاوشێوەی کورد لە دنیادا دەکات، رۆڵی وڵاتانی زلهێز لە یەکلاییکردنەوەی ئەم پرسانە روندەکاتەوە و هاوکات ئاماژە بە شوناسی نەتەوەیی و پرسی زمان دەکات و ئەمەش بە کارتێکی لاواز بۆ داواکردنی سەربەخۆ بوون ناو دەبات، سمکۆ محەمەد بەچوونی وایە کە خەباتی مەدەنی بەوردبینی و هێمنی و دان بەخۆداگرتن دەکرێت، بەڵام کورد بەخەسڵەت خاوەنی ئەم سایکۆلۆژیایە نییە، هەر لە درێژەی ئەم دیمانەیەدا سمکۆ

بیرکردنەوە لە لەگۆڕینی بەرەی خەبات لە کوردستانەوە بۆ ناوەندەکان هەڵدەسەنگێنێت و گرنگی خاوەندارییەتیکردنی سیستمێکی نمونەیی بۆ دۆزی کورد روندەکاتەوە.

دیمانە: ئاودێر نەسرەدین

....

ئ□وگۆڕی سیاسی ل□ ناوچەکە چارەسەری ریشەیی مەسەلەی کورد ناکات کورد خاوەنی بیرو ستراتیژی قوڵ و گەورە نییە وەکو دوژمنەکانی کە دەوڵەتن و بەسیستم و دەستوور کار دەکەن.

تاکە شتێك وەکو کارتی فشار بەکارهاتبێت، مەسەلەی شوناسی نەتەوەییە کە پشت بەزمان دەبەستێت، ئەمەش زۆر کارتیێکی قورس نییە، چونکە لەزۆربەی دەوڵەتانی دونیا نەتەوەی دیکە هەن و ئەم داوایەشیان نییە.

تەنها شتێك بۆ کوردەکان بەهەند وەردەگیرێت، ئەویش ئاشنابوونە بە تێگەیشتنی ب□ریتانیا و هێزە نێودەوڵەتیەکان و رێکەوتن لەگەڵ دەوڵەتانی ناوچەکە وەکو عێراق و ئێران و تورکیا و سوریا.

کەیسی نەتەوە بەرێکەوتن لەگەڵ دەوڵەتی ناوەندی چارەسەر دەکرێت، نەك بەهێزی چەکداری و شۆڕشگێری کلاسیکی

هۆکاری سەرکەوتنی کەمالییەکان تاچەند پەیوەندی بەو میراتەوە هەبوو کە لە ئیمپراتۆرییەتی عوسمانییەوە بۆیان بەجێ مابووە؟ بەپێچەوانەی کوردەوە کە ئەوەی حوکمی دەکرد کۆمەڵێك سەرۆك عەشیرەت بوون و بەردەوامیش ناکۆك بوون؟

ستراتیژی سیاسی کەمالییەکان کە عەلمانی بوون، ستراتیژێکی قوڵتر بوو کە وەکو ئیمبراتۆر دەیانڕوانیی□ ناوچەکە و مەسەلەی کورد و تەنانەت مەسەلەی ئەرمەنیی□کانیش، کەمالیی□کان لەوە تێگەیشتبوون کە هیچ هێزێکی نێودەوڵەتی و تەنانەت عێراقیش کوردستان وەکو ناوچەی کوردی ناناسێت، هەروەها پێشتر کوردستان قەوارەیەکی سەربەخۆی دەوڵەتی دانپیانراو نەبووە تاکو دونیا هەڵوێستی لەسەر وەربگرێت، جگە لەمانەش هەلومەرجی نێوخۆیی کوردیش ئاشکرا بوو، دوژمنەکانی دەیانزانی کوردەکان هەمیشە بەقەوارەی بچووك رازی بوونە و هەناسەیان درێژ نییە لەسەر تەواوی ناوچەکە جەنگ بکەن، بۆیە لەسەر ناوچەیەکی بچووکی جوگرافی ئامادەن کەیسەکەیان بۆ زەمەنێکی نادیار دوابخەن، ئەمە مێژوو باسی دەکات و لەشەڕی چاڵدێران بۆمان دەردەکەوێت کە بۆچی کورد یەك نین، بۆ نموونە مانەوەی خەیاڵی میرنیشنی بابانی و سۆران و ئەردەلانی و بادینی و ئیمارەتی جەزیرەی بۆتان و هتد لەمێشکی کوردا، شاهیدی ئەو قسەیەن، یەڤگینا ئی ڤاسیلیە لە کتێبی دابەشبوونی سیاسی کوردستان لە 1514 تا 1914 دا،

باسی ئەوەی کردووە کە لەشەرەفنامەدا هاتووە "دوای جەنگی چاڵدێران لە مانگی ئابی ساڵی 1514 کەژاوەی هەڵگری ئاڵای سوڵتان لە تەبریزەوە بە رەم گەڕایەوە، ئیدریس حەکیم شەرەفی ئەوەی پێدرا بە سوڵتان رابگەیەنە کە میرانی کوردستان چاویان لە رەحمەت و چاکەی جیهانگیرە تا لەنێویاندا یەکێك بە بەگلەربەگی باڵا دیاری بکات و ئەوان ئامادەن هێرش بکەنە سەر فارسەکان و هەر دوای ئەوەش رێکەوتن مۆرکرا لەنێوان سوڵتان سەلیمی یەکەم و فەرمانڕەوا کوردەکان لەنێو ئەرکەکانی هەردوولادا خاڵێك هەبوو سەبارەت بە سەربەخۆیی بوونی میرنشینەکان کە تورکەکان پشتگیریان بکەن و لەگەڵ ئێران بجەنگن".

بەڵام دوای چەندین سەدە کە تورکیا و ئێران هەستیان کرد کوردەکان کێشەیان بۆ دەخوڵقێنن، راستەوخۆ رێکەوتنی ئەرزەرۆمیان مۆرکرد لەدژی کوردەکان، ئەمە یەکێکە لەو هۆکارانەی کورد ناتوانێ یەکگرتوو بێت.

کەوابوو دەبێ چاو بە مێژوودا بخشێنینەوە کە بۆچی کورد لەبری جەنگی گەورە جەنگی بچووك و ململانێی لەسەر قەوارەی بچووك کردووە، هەمیشە دوور بوونە لە یەکتر و رێکەوتنی شێوەزار و زمان و کولتوور و قەوارەی ناوچەیی نەبوونە، هەرگیز نزیك نەبوون لە یەکتر، بۆیە بەو قەوارە بچوکە ئیکتیفایان کردووە، ئێستاش ئەم دیمەنە سیاسیە لەسەر شانەی کوردستان هەستی پێدەکرێت، ئەوەتا زۆنی رۆژئاوا و زۆنی قەندیل و زۆنی سلێمانی و زۆنی هەولێر و تەنانەت دهۆکیش هەیە، بەڵام چونکە لەژێر سایەی حکومەتی پارتیە، هەستی پێناکرێت، ئەوەتا شێوەزاری سۆرانی لە حکومەت کاری پێدەکرێت، کەچی لە بادینان بەشێوەزاری بادینی کاری حکومەت رایی دەکرێت، ئەمە جگە لە کەمەلێك جیاوازی بابەتی ئیداری دیکە کە هەندێکجار هەست دەکەین کوردەکان بەخەباتی دیبلۆماسی شارەزانین و لەدانوستانەکاندا دەدۆڕێن و ناتوانن بەرگری لە کەیسی مێژوویی و جوگرافی خۆیان بکەن، لەبەری ئەوە دەست بە هەندێك دەستکەوتی بچووك دەبەن کە دواجار دوژمنەکانیان خراپ کەڵکی لێوەردەگرن و بەزیانی کوردەکان تەواو دەبێت، ئەمە ئەو هەقیقەتەیە کە کورد خاوەنی بیرو ستراتیژی قوڵ و گەورە نییە وەکو دوژمنەکانی کە دەوڵەتن و بەسیستەم و دەستوور کار دەکەن، تاکە شتێك وەکو کارتی فشار بەکارهاتبێت، مەسەلەی شوناسی نەتەوەییە کە پشت بەزمان دەبەستێت، ئەمەش زۆر کارتێکی قورس نییە، چونکە لەزۆربەی دەوڵەتانی دونیا نەتەوەی دیکە هەن و ئەم داوایەشیان نییە.

نزیك دەبینەوە لە تێپەڕبوونی سەد ساڵ بەسەر پەیماننامەی لۆزاندا.

ئەو دۆخەی ئەوکاتە کوردی تێدا بوو، تاچەند هاوشێوەی ئەم دۆخەی ئێستایە، ئەگەر باشووری کوردستان بە نموونە وەربگرین کە

تارادەیەك كیانەكی نیمچە سەربەخۆی هەیە؟

كورد پێی وایە كە بابەتێكی وەكو رێكەوتنی سایكس بیكۆ مێژوویەكی زۆری بەسەردا تێپەڕیوە، كەواتە دەبێ وەكو ویستی ئەوان جارێكی تر چاوخشاندنەوەی كێشەی كوردی بۆ بكرێت، ئێمە بینیمان بەر لەگۆڕینی رژێمە عەرەبییەكانی وەكو میسر و لیبیا و تونس و سوریا، ئیدی مەسەلەی كورد دەبێتە كەیسی یەكەم، بەڵام دوای تێپەڕبوونی 12 ساڵ بەسەر بەناو بەهاری عەرەبی هێشتا كێشەی لیبیا و تونس بەتەواوەی چارەسەر نەكراوە، هێشتا بەشایی سیاسی لە بەشێك لەشارە كوردییەكانی سوریا پڕ نەكراوەتەوە، كە پەیوەندی بە كۆتایی سایكس بیكۆ هاتووە، ئەوكات بەناوی پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە كە بەرنامەكە وابوو كۆمەڵێك لەو دەوڵەتانەی لەناوچەكەن وەكو توركیا و ئێران و سوریا و عێراق و ئوردن و سعودیە و میسر و یەمەن ئاڵوگۆڕ بەسەر جوگرافیاكەیاندا دێت، لەبەرانبەر ئەوەشدا كۆمەڵێك دەوڵەتۆچكەلەی نوێ درووست دەبن، یەكێك لەوانە كوردستان دەبێت، كەچی لەریفراندۆمدا بینیمان چۆن پەرچەكردارییان نیشاندا و چۆن كێشەی كوردیان بچووك كردەوە بۆ گەڕانەوەی بۆ هێڵەی 688 كە هێزە هاوپەیمانەكان بۆ پاراستنی ناوچەكە لەساڵی 1991 دایاننا، ئەم گەڕانەوەیە لەخۆڕا نەبوو كە كوردیان بچووك كردەوە و هەرێمەكەشیان خستە بەردەم پرسیاری شەرمهێنی حوكمڕانیەوە كە گوایە گەندەڵە و تاكە حكومڕانە لەدونیادا گەندەڵ بێت، ئەمە مانای هەبوو كە بەریتانییەكان لەدوای ساڵی 1991 بەشێوەیەكی راستەوخۆ لەهاوكێشەی سیاسی عێراق و كورد دیار نەبوون، بەڵام لەدوای ریفراندۆم و لە17ی ئۆكتۆبەر چۆن بەریتانییەكان گەڕانەوە و راستەوخۆ كەمپانیای نەوتیان گەڕاندەوە و وەڵامی ناڕاستەوخۆی كوردەكانیان دایەوە، بابەتی كۆتایی هاتنی رێكەوتنامەی سایكس بیكۆش هەر وابوو، چونكە هەریەك لە ئیمپریالیزمی فەرانسی و بەریتانی زانیان ئەم ناوچەیە دەوڵەمەندە و ناكرێت بەدەست پێكهاتەیەكی نەتەوەیی بێت و هەمیشە بیر لە سەربەخۆیی و شۆڕش بكاتەوە، بۆیە بابەتی یەكپارچەیی كوردستان لەرێكەوتنەكە پەراوێز خراو كوردستان بەناڕاستەوخۆ دابەشی سەر 4 دەوڵەت كرا، كەوابوو ئەو نیمچە قەوارەیەی كە باس دەكرێت و بەردەوام كێشەی دارایی هەیە و سنووری دیار نییە و بەردەوام لەنێو قەیرانی جیاوازدا دەژی، مانای ئەوەیە كە سایكس بیكۆ هێشتا چالاكە و كارایە، بۆیە تەنها شتێك بۆ كوردەكان بەهەند وەردەگیرێت، ئەویش تێگەیشتنە لە تێگەیشتنی بەرتانیا و هێزە نەودەوڵەتییەكان و رێكەوتن لەگەڵ دەوڵەتانی ناوچەكە وەكو عێراق و ئێران و توركیا و سوریا.

لەیادی سەد ساڵەی سایكس بیكۆدا پرۆفیسۆر برندان ئۆلێری كە

شارەزای کەیسە هاوشێوەکانی دونیایە و لەوانەش بەراوردی نێوان باشوری سودان و کوردستانە، لەوە لەو باسەیدا کە لەلەندەن پێشکەشی کرد، باسی ئەوەی کرد کە چونکە هەردوو وڵاتەکە واتە عێراق و سودان بەریتانیەکان درووستیان کردووە و لەمیراتی عوسمانلیان سەندەوە، کەواتە هەر ئەوانیش دەبێ پشکی شێریان هەبێت لەیەکلایی کردنەوەی کەیسەکە بە پۆزەتیف یان نیگەتیف، تاکە جیاوازیان ئەوەیە کە بە نموونە لەبەشێکی کانتۆنەکانی باشوری سودان، بەریتانیەکان سەرپەرشتی ئیدارەکە دەکەن، بەڵام لە کوردستان ئەمە پێچەوانە کراوە و بەریتانیەکان هەمیشە دوورە پەرێزن و ناتوانن لەگەڵ کوردەکان ڕێبکەون، بۆیە کە ناوی کەیسی دارفۆر دێت، لەپاش ئەو باسی کەیسی کوردستان دەکرێت، فۆرەکان کە لەساڵی 1898 و دواتریش ساڵی 1961 دابەش کراوە، بۆیە ناوی دار فۆریان لێناوە کە واتە خاکی فۆرەکان، ئەمما کوردستان بەپێی قسەی پرۆفیسەر برندان ئۆلەری واتە خاکی کوردەکان کە ئەمە فارسیە، ئەو زمانی کوردی کردووە بە پاشکۆی زمانی فارسی، هەروەك چۆن زۆر بیرمەند و حوکمڕانەکانی دونیاش هەمان بیروڕایان هەیە، هەروەها مەسەلەی ئیتننی لەلای ئەو پرۆفیسۆرە مەسەلەیەکی لاوەکیە، بۆیە پێیوایە چارەسەر نابێت، چونکە کوردەکان دابەشی سەر چوار پارچەی جوگرافی و چەندین پارچەی شێوەزار و سیاسەت و کولتووری جیاواز بوونە، بۆیە خۆشیان لەگەڵ خۆیاندا ناکۆکن، ئەمانە هۆکارن کە ئاڵوگۆڕی سیاسی لەناوچەکە چارەسەری ریشەیی مەسەلەی کورد ناکات، ئەمە جگە لەوە ناکۆکیە سیاسیەی لەنێوان هەردوو پارتە کوردیەکان و پەکەکەش هەیە، بەشێکی زۆری فەزای سیاسی داپۆشیوە کە شیکارە بیانیەکان لەبەرچاویان گرتووە، ئەوان پێیانوایە ئەمە لەباشوری سودانیش هەمان کەیسە.

درێژەی هەیە..

شیعر\ چ دونیایەکی جوانە.. نەوزاد مدحەت (گۆران عەبدوڵڵا)

نووسینی: نەوزاد مدحەت (گۆران عەبدوڵڵا)

خوێندنەوەی: رزگار عومەر..

چ دونیایەکی جووانە+

ئەگەر بتوانم بۆ ساتە خەونێکیتر
چاوم لە خەونبینین نەبێتەوە
سەرم و سەرینی جێ خەوم جیا نەکرێتەوە
ئەو دەمی؛
هەرچی شەکەتی زنجیری ڕۆژی کارە
لە جێ خەوەکەمەدا جێدەهێڵم
ئەگەر ئەو زنجیرە لە دەستم ببێتەوە!

چەندە خولیامە ؛
هەموو سەحەرێك تێر بنواڕمە هەڵهاتنی خۆر
ئەو سیحرەی لە هیچ سیحرێك ناچێت
ئەو سەحەرەی
زنجیری کار
لەو□ تەی هەم
نەك تەنیا دەستم
هەموو ڕوانینی کەلەپچە کردووم!

چ دونیایەکی جوانە
کاتێک دەرگا ئاسنینەکەی کار دەترازێنم
لە دڵەوە بەیانی باشێك
لە دارو دیوارو ئامێرە ڕەقەکانی کارگە بکەم
لە ناخی خۆمەوە؛
سەحەرێکی نوێ سەر دەربکاو
هەستبکەم بە ڕاستی ئەوە خۆ ڕۆژێکیترە!
ئەوەتا دەرفەتێکیتر
بۆ پچڕانی زنجیرەکانی ڕوانینمان
بۆ بنیاتنانەوە
بۆ جوانترکردنێکی ڕاستەقینە
بۆ ڕۆحی مرۆڤەکان
بۆ ژیان!

چ دونیاکی جوانە،
گەر من و هاوڕێی پەنا دەستم
چەشنی سەحەری بەیان

بە دەم و چاوێکی گەشەوە
ل□ یەک بڕوانین و
هەستبکەین
بە بێ هیچ قسەیەك
لە بێدەنگترین گفتوگۆی بوون
ژیان دەکەینەوە بەر ژیانا!

هەمووتان
تەنیا یەك جار
بهێننە بەرچاوی خۆتان
قفڵێك نەبێ لە دەمتان
تەمێک نەبێ لەسەر چاوتان
ئەو دەمی
ئەو دونیایە چەندە شیرینتر دەبێت
ئەگەر دڵی یەکگرتووی هەمووان
پێمان بڵێ؛
دەبێ بۆهەمووان بێت
بزەو ڕەنگی شینی ئاسمان!

هەمووتان
تەنیا یەك جار
بهێننە بەرچاو…
وەکو ڕۆحی نەیتڤەکانی ئەم کیشوەرە
هەموو ڕووبارەکان ببن بە دەستە خوشکمان
وەکو ڕۆحی مرۆڤی
نێو دارستانە چڕەکانی ئەوسەری دونیا
باڵندەکان ببنە هاوماڵی ڕاستەقینەمان
دەریاکان لە جیاتی گۆڕی ئازیزان
ببن بە پێخەفی
نەرم و نیانی مناڵان!

من نازانم و تێناگەم
ئەوانەی دەیڵێم چەندە دێ لە دەستمان؟!
نازانم هێشتا تامی کاتژمێرە زیادەکەی خەوبینینە
خەیاڵی گرتووم
یان شۆڕشێك سەر لە نوێ
لە نێو گێژاوەی ئەم دونیایەدا
وا دێتەوە زمان،

بەڵام دەزانم بە تەنیا من نیم
لە نێو خەون و زنجیردا دێم و دەچم
ڕەنگە لە هیچ ساڵ و مانگ و ڕۆژی ڕۆژمێرێك تێنەگەم
بەڵام ئەو سەحەرەی لە دڵمایە
لەو دیوی شەکەتی خەمی ژیانا
بەدەنگێ نەرم
پێم دەڵێ
بە ڕووبارەکان و بە شارە ماندووەکان بڵێن
چار نیەو
لە نێو سەرین و زنجیرەکاندا
لە نێوان خەون و فڕینی ڕاستقینەدا
دەبێ هاوارێك بکەین لە جیاتی ژیان
چار نەماوە
پانتایی زەوی
لەم قرچەی سوتانی بوون و نەبوونەدا
دەبێ ببێتەوە بە دایکی هەمووان!

+ ناونیشانی ئەم شیعرە لە گۆرانییەکی لویس ئارم سترۆنگەوە وەرگیراوە.

نەوزاد مدحەت
٢٠٢٢

خوێند□ن□وەیک بۆ ڕۆمانی کەمانچەژەن.. یوسف اسماعیل

کتێبی: کەمانچەژەن
نوسەر: هانس کریستیان ئەندەرسن
وەرگێرانی: پیرەمێرد
پێداچوونەی: عیسا عوسمان
لاپەڕە: لە ١٨٠ لاپەر پێکهاتووە

ئەم ڕۆمانە هەرچەند بەلاپەڕ کەمە و زۆر دوور و قۆڵ نییە، بەڵام ڕۆمانێکی زۆر جوان و سەرنج ڕاکێشە، ئەم ڕۆمانە باس لە گەنجێک دەکات بەناوی ئەلفرێد مۆلەر.

ئەم گەنجە پاش ئەوەی لەگەڵ لە دایک بوونی دایکی لەدەست دەدات، ئیدی لەگەڵ باوکی دەژێت بەڵام لەگەڵ یەکتردا ناگونجێن و ڕۆژێک بێ هۆکار لە ماڵ دەری دەکات.

لەگەڵ دەرچوونی لە لادێکەی خۆیان بە هەڵکەوت چاوی بە گالیسکەیک دەکەوێت کە خانمێکی شۆخ و شەنگ لە کالیسکە کەدایە، ئەلفرێد کوڕێکی هەژار و سادای□ بەڵام لایەنێکی زیرەکی هەیە. ئەلفرێد هەر لە یەکەم بینی ئاشقی ئەو خانمە لە دڵی ئەچەسێت.

دوای ناسین و ئاشنابوون لەگەڵ خانمی خانەدان کە ناوی «میکا ئیلایە».

ئەلفرێد مۆلەر هێندە شەیدای خانمەکەی دەبێت چەندان ڕێگای ناخۆش و دەشت و کێو دەگەڕێت تاوەکو بە دیداری مەعشوقەکەی بگاتەوە، لەم ڕێگا سەخت و ناخۆشە کە کۆمەڵێک شتی بەسەر دێت زۆر پەند و مشتی قسە بۆ خوێنەر جێدەهێڵێت.

کەسێک هەر لە گوند گەورە ببێت لە پڕێکە لە خۆشترین کۆشکەکان جیشتە جێ ببێت ئەمە چ بوێریکە تا خۆت بسەلمێنی کە تۆش کەسێکی لێها تووی.

هەر لە درێژەی گەڕانەکەیدا، ئاشنای (فردریک شۆلەر)ی دەنگخۆش دەبێت؛ کە هاودەردی خۆیەتی و بێکەس و وەک و خۆی ئیدی ئاوازی کەمانچەی ئەم و دەنگی زو□□ی فردریک یەک دەگرن و گەردونێک لە جوانی دەخولقێنن.

دەبن بە دوو هاوڕێی دڵسۆز، یەکدی بەجێ ناهێڵن و پێکەوە بەدوای “میکا یلا” دەگەڕێن.

ل□□ش□وە دیسان ئازارو نەهامەتی زۆر دەچێژن، تا ئەو ڕۆژەی ئەلفرێد خلۆردەبێتە نێو ڕووبار□کەوە و نوقم دەبێت و لەچاوان ون دەبێ؛ فریدریک بەدوایدا خۆی هەڵدەداتە نێو ڕووبار□کە و زۆر دەگەڕێ، بەڵام بێسوود بوو، ئالفێرد نادۆزێتەوە. واهەست دەکات ئالفرێد مردووە و زۆر خەم دەخوات؛ بۆیە بڕیار دەدات بەهەر حاڵێک بووە میکایلا بدۆزێتەوە و چیرۆکی عەشقی پاکی ئالفرێدی بۆ بگێڕێتەوە؛ پاش ماوەیەک گەڕان و هەوڵدان دەگاتە شارێک و لەسەر جامخانەی دوکانێک وێنەیەکی ئالفرێد دەبینی، فریدریک شاگەشکە دەبێت و خێرا لە هەواڵی ئەو وێنەیە دەپرسێت و دەیبەنە لای کۆشکێکی گەورە، لەوێ بە بینینی ئەلفرێد واقوڕماو دەبێت! ل□□□دا نووسەر چیرۆکی گەشتنی ئالفرێد بەم کۆشکە ناگێڕێتەوە، بەڵام ئەوە ئاشکرا

دەکات کە ئالفرێد گەشتۆتەوە بە دیداری میکایلا و ژینی هاوسەرێتییان پێکھێناوە.

لەم ڕۆمانەدا نەک تەنها جێژ دەبینت، بەڵکوو سەرێکی زۆر کۆمیدیە کە ڕوداوەکانی شتی زەمەنی کۆنی نێو فلمەکانت بیردێنێتەوە و کەسێک کە تەنها توانی ژەنینی هەیە بەڵام ئەو بوێریە کە دەتوانی ڕێگایک بۆخۆی بدۆزێتەوە بگات بە ئامانجەکەی.
تۆی کە ئەم بابەتە دەخوێنێتەوە پیویستە بچیت ڕۆمانی کەمانچەژەن بهێنیت و دەست بکەی بە خوێندنەوەی، تا بزانی جێژ لەم ڕۆمانە چەند خۆشە بۆ خوێنەر.

ئامادەکردنی: یوسف اسماعیل عەزیز

گۆران مەریوانی..وونبوون لە هوشیاری و ب▯هەودەیی و ئاوێتەکردنی بوون و نەبوون.. ٣.. نزار جاف

(3 ـ 3)

نزار جاف

یەکێك لە ئەرکە بنەڕەتییەکانی ئەدەب و هونەر، بەرجەستەکرنی سێ بنەمای ژیان و بوونە کە لە"چاکی، ڕەوا وجوان"ی پێکهاتووە، ئەو بەرهەمە ئەدەبی یا هونەری کە هەر یەك لەم سێ بنەمایە یا هەرسێکیان پێکەوە تێدا بەدی نەکرێت، ئەوا ئەو بایەخ و نەرخەی نییە. کەسانی وەك شکسپیر یا دیستوفسکی یا مایاکۆفسکی یا والت وێتمان یا نالی یا عەبدوڵڵا پەشێو، کاتێك بەرهەمەکانیان هەڵدەسەنگێنین، ئەوا دەبینین کە هەمیشە مەبەست و ئامانجەکیان هەبووە و پیامەکیان بە مرۆق گەیاندووە.
ئەوەی کە جێگەی سەرنجە، یەکێك لە هۆکارە سەرەکییەکانی داهێنان، یاخیبوونە لەو ریتم و شێوازەی کە بە ماوەیەك خۆی سەپاندووە بە سەر بەشە جیاوازەکانی ئەدەب و هونەردا، بەڵام، هەموو یاخیبوونێك ئەو یاخیبوونە نییە کە ئێمە لەبارەوەی قسەدەکەین. یاخیبوونی مەبەست، یاخیبوونێکە کە شتێکی نوێ بهێنێتە ئاراوە و ئەو سێ بنەمایەی باسمان کرد لەخۆبگرێت. هەرچەندە لەڕێشدا دەبێت ئەوەش بڵێین کە شێوازی لەخۆگرتنی ئەو سێ بنەمایە جۆرەکانی جیاوازن و توانا و بلیمەتی ئەدیب یا هونەرمەند لەو ڕووەوە دەردەکەوێت.
گۆران مەریوانی، هەروەك لە بەشی یەکەمی ئەم نووسینەمدا ئاماژەم پیدا، کەسێکی ڕەشنبیر و هەمیشە خوولیای خوێندنەوە بوو و، ئیستاش هەروایە، هەر بۆیە هەست بە قووڵییەك و دەوڵەمەندییەك لە هەڵبەستەکانیدا دەکەیت چونکە نووسەر یا شاعیریکی خاوەن ڕەشنبیرییەکی بەرفراوان، بیەوێت یا نەیەوێت، ئەوا لە نووسینەکانیدا ئاستی ڕەشنبیرییەك دەردەکەوێت و، هەر لە سەرەتاوە، گۆران لە هەڵبەستی"پێنجەرەدا" ئەوەی سەلماند زۆر بەجوانی، هەڵبەتە هیچ کام لەو شاعیرانەی کە لەناوەڕاستی حەفتاکانی سەدەی رابردوو لە چاپخانەی قەڵادزییکان دەمناسین، وەك گۆران سەرنجیان رانەکێشام بەو جۆرە قووڵەش گوێم بە نەدەگرتن، ڕۆژکاریش بەی سەلماندم کە هەڵەنەبووم.
لە هەموو بەرهەمێکی ئەدەبی چ شیعر یا چیرۆك یا ڕۆمان، بەشێك یا بڕگەیەك یا تەنانەت دێڕێك هەیە کە بە دڵ و ناوکرۆکی بەرهەمە ئەدەبییەکەی دابنێین هەڵبەتە لای ڕەخنەگران، ئەوە بە “پێڕەی زێڕین"کە دادەنرێت، خۆی لە بەش و بڕگەکانی تر جیائەکاتەوە، هەروەك چۆن دڵۆپێك زەیت بکەیتە ناو جامێك ئاوەوە ڕێك دیارە و جیاوازە، هەر بۆ نموونە لە هەڵبەستی"شەوێك" فروغ فرۆخزاد دەڵێ" شەوێك لێوی تینووی من بە سۆزەوە لە ئاگری لێوی تۆدا دەسووتا"، بە پێڕەی زێڕینی دادەنرێت یا لە گۆی خوێناوی عەبدوڵڵا گۆراندا ئەوا دەڵێ"وەرە تاوێك سەرکەرە سەر ڕانم با بگریم بۆ گەلێك دەزانم" بەو پێڕەی زێڕینە دەژمێردرێت. هەر بەو ئاراستەیە، سێ هەڵبەستی"پێنجەرە"

و "ئیتر من باردەکەم لێرە" و"گرێ"وەك سێ پەڵەی ناو هەرچی شیعرە کە تا ئێستا گۆران نووسیبێتی، بەڵام ئەگەر ئەگەر پەڵە سەرەکییەکەی نێوانیان دیاری بکەن ئەوا هەڵبەستی"گرێ" خۆی دەس□ پێنێت، سەبارەت بە دێڕی پەڵە زێڕینی هەرچی شیعری گۆران مەریوانییە کە تا ئیستا نووسیوێتی ئەوا بە بۆچوونی من لە هەڵبەستی"گرێ"دایە کە دەڵێت:

" هەڵدەستم و؛
لە هەستمدا مردوه."

هەڵبەتە هۆی ئەم بۆچوونەشم دوایی روون دەکەمەوە.

بۆچی"گرێ" دادەنێم بە"پەڵەزێڕین"ی ناو شیعرەکانی گۆران؟ ئەمە پرسیارێکی سادەیە بەڵام وەڵامەکەی زۆر قووڵە، چونکە ناتوانرێت راستەوخو وەڵام بدرێتەوە وەك هەر پرسیارێك لەسەر بابەتێکی دیار و سادە. گرێ قووڵترین گەشتی گۆرانە نەك بۆ چەند شار و ووڵاتێك یا تەنانەت بۆ ئاسمان و هەسارەکان، بەڵکو بۆ ناو خودی خۆی.

لە شانۆگەری"رێوی و ترێ"ی فیدریکۆ جۆلهیرم، ئیزۆبی بەندە لە دوای ئازاد کردنی بۆ کۆیلایەتی دەگەڕێتەوە، چونکە کەس وەك کەسێکی سەربەست رەفتاری لەگەڵ ناکات، هەڵبەتە هەستکردن بە نامۆیی و ناپەسەندکردنی دەوروبەر بۆ ئیزوب، وایلێکرد کۆیلایەتی لە سەربەستی بە باشتر بزانیت. لە هەڵبەستی"گرێ"دا، گۆران لە ململانێیەکی قوڵە لەگەڵ خودی خۆیدا! هەڵبەتە، گۆران لێرەدا بە دەست شیزوفرینیایەکی فیکری و دەروونی نائاساییەوە دەناڵێنێت، و لە نێوان سادیزم و مازۆخیدا گیری خواردووە! بەڵام ئەو هەرگیز وەك ئیزۆب ناکات و ناگەڕێتەوە کۆت و بەندی رەهەندی فیکری ئاسایی جیهان بەڵکو دژایەتی ئەوەش دەکات دەخوازێت رێبازێکی نوێ تەنانەت گەر پەنجەرەیەکیش بێت لە قووڵایی ماخیدا!

"دەمانچەکەم دەردێنم، بەرامبەری دادەنیشم
جگەرە کێشیش نیم تا جگەرەیەك داگیرسێنم
ڕاستەوخۆ دەچمە ناو باسەکەوە؛
"ئیدی تەواو؛ ....، بە جێت دێڵم"

ئەم چوار دێڕە، هەرچەند و□ك دیارە لە شوێنێکی دیاریکراودا روودەدات، کە زێتر وەك ژوورێکە، بەڵام، کاتێك لە وەی کە گۆران دەێڵێت و وەبیرهێنانەوەی خودی گۆران، ئەوا دەبێت بزانین کە دووچاری جیهانێکی پڕ لە دژایەتی و ئاڵۆزی چوون بە ناخدا، دەبینەوە.

ئەوەی دەمانچەکە دەردێنێ و ئەوەیشی کە بەرامبەر ئەو دەمانچەی دانیشتووە و چاوەڕوانی لە دەستدانی ژیانێتی، هەر گۆرانە! لەمەشدا گۆران لە رووی فیکری و دەروونییەوە پێش شاکارەکەی ئەلبرتۆ

مەرافیا"من و ئەو" دەکەوێتەوە، "من"ەکەی مەرافیا خودی خۆیەتی بەڵام "ئەو"ەکەی ئامەری نەرییەتییەتی، بەڵام گۆران هەردوو کەسایەتیی هەڵبەستەکەی خودی خۆیەتی!

گۆران لەم دووفاقییەی کەسایەتیدا لە هەڵبەستەکەیدا، نابێت بە دوو ڕەهەندی خێر و شەڕی دابنێین، ئەوەی کە پتر سەرنج ڕادەکێشێت، هەردوو کەسایەتییەکە هاوتای یەکدین، چ لەڕووی پۆزەتیفەوە یا لە ڕووی نەگەتیفەوە، هەرچەندە گۆران هەوڵ دەدات کار لە مێشکی خوێنەر بکات کاتێك لە بەرەوپێشچوونەکی درامیدا لە هەڵبەستەکەدا دەڵێت:

" بەرامبەری دادەنیشم؛
یاری بە دەمانچەکەم دەکەم
چاویش لەو ناترووکێنم
ڕەنگی دەپەڕێ
تەڕی لە گەرویدا ویشك دەبێ"

ڕووبەڕووبوونەوەی مرۆڤ لەگەڵ خودی خۆیدا و، هەوڵدان بۆ دوواندنی خۆ، داهێنانەکی مەریوانی نییە، بەڵکو مرۆڤ هەر لە سەرەتای مێژووە خەریکی دوواندنی خود و دەوروبەرێتی و، لەگەڵ بەرجەستەبوونی ڕۆڵی ئایین ئەوا دوواندنی خود پتر پەرەی سەند بەتایبەتی کاتێك بابەتی"تەسەووف"و'عیرفان"لە هزری ئایینیدا هاتنەئاراوە و، ئەم شێوازەش لە شیعری ڕۆژهەڵاتیدا ڕەنگی داوەتەوە و گەر تەماشای موزەفەرە ئەلنەواب بکەین لەم شیعرەی خوارەوەدا ئەوا دەبینین هەوڵی دوواندنی یەزدان دەکات بۆ مەبەستی دەزینەوەی ڕاستییەکان:

"ئەوا من ڕووخسارم بە ئاسمانەکانت بەرزدەکەمەوە
بەڵام هیچ نابینم
کەچی تۆ دەمبینیت
چونکە من ئێستا نابینام..!
ئایا کەسێك دەبینیت کە تۆ نایبینیت؟"

ئەم جۆرە دواندنە دەروونییە کە دەوروبەر دەهێنەدرێتەئاراوە بۆ دەوڵەمەندکردنی هەڵەی درامی هەڵبەست لای شاعیر، گۆران لە گرەدا دەستی لێ هەڵگرتووە و تەنها پشتی بە جیهانی خودی خۆیەتی و بەس! گۆران کە ڕووبەڕووی خۆ دەبێتەوە و هەڵەشەی نەمان لە خۆی دەکات، هەروەك "مەنسوری حەللاج" وایە کاتێك دەڵێت:

"منم شەیدا و ئەویشی شەیدای منم"، هەرچەندە لێرەدا دەبێت ئاماژەش بەوە بدەین کە حەللاج لەو جۆرە دوواندنە دەروونییەدا، پەروەردگار بەرامبەر خۆی دادەنێت و خۆی و خوا بە یەك دادەنێت، کەچی گۆران لەم هەڵبەستەدا و، ئەویش جێگەی تێڕامانە، هەردوو لایەنەکە بۆ خۆی دەزانێت دەخوازێت لەناو خودی خۆیدا نهێنی بوون و نەبوون و ڕازەکانی ژیان بزانێت.

بەڵام، بۆ زۆتر تێگەیشتن و چوونە ناو ناخی مەبەستی شاعیرەوە ئەوا دەبێت لەم هەڵبەستە یەکجار ئاڵۆزەی گۆراندا زۆر بە ئاگا و وریا بین، چونکە ئەگەر لەسەر رووکەش و شێوە واتاکان وەربگرین ئەوا هەر مەبەستەکەی ناپێکین و جوانی لێ تێناگەین چونکە ئەم هەڵبەستە چەند جیهانێکی جیاواز، گۆران لەم هەڵبەستەدا زۆر جیهان و ئاراستەی دژ بە یەکی تێکەڵ کردووە، هەروەك چۆن بیرمەند"رایمۆت رایش" لە کتێبە"چالاکی سیکسی و ململانێی چینەکان" بۆ گەیشتن بە مەبەستی پشت بە دوو ئاراستەی جیاواز دەبەستێتەوە، کە بریتین لە مارکسیزم و زانستی شیکردنەوە فرۆیدی، تا یاسایەکی بنەڕەتی بۆ دروست بکەن کە سیفەتی گشتگیری لێ خۆی بگرێت، گۆران ئاراستەی دەروونی قووڵ و ئاراستەی ریالیزمی کە نقوومە لە بیر و هزرێکی بێ سنوور لەم هەڵبەستەدا دەگرێتە بەر بۆ گەیشتن بە لۆجیکیکی ئارام بەخش، هەڵبەتە ئەوەی جێگەی سەرنجە هەردوو ئاراستەکە لە قووڵایی ناخی خودی گۆراندایە، بەمەش گۆران پتر سەرنج رادەکێشێت کە شێوازەکەی وەك دیمەنی دەرەکی لە شێوازی سۆفی گۆرانی سوننی و عاریفگەرانی شیعە دەشوبهێت، چونکە ئەوانە بڕوایان بە "وحدة الوجود"ە واتە یەکێتی بوون، و هەروەك چۆن لەمەوبەر لە بڕگەیەکی شیعری حەللاج ئاماژەمان پێیدا. لەمەش زۆتر، گۆران لەم هەڵبەستەدا بەرپەرچی ڕێبازی فەلسەفی دیکارت دەداتەوە و تەنها رازی نابێت بە"من گومان دەکەم کەوتەم من بوونم هەیە"، بەڵکو دەچێتە قووڵایی گومانەوە و لەوەشەوە دەماندوێنێت و بابەتەکان روون دەکاتەوە.

گۆران دەڵێت:

" ئەوێ که فێر نییه کەسێ بەرپەرچی بداتەوە
ئەوێ کەسێ زات ناکا
قسەی پێ ببڕێ، یان شتێکی بۆ ڕوونبکاتەوە
هەمیشه سەرکرده بووه، هەمیشه ڕابەر
دەمانچەکەم ڕاناوەشێنم وێنەی گاگنستەرە ئامریکییەکان
جگەرە کێشیش نیم تا دووکەڵی جگەرم؛
بکەم بە ڕووخساریدا،
نه دوودڵم؛ نه پەرێشان.
لە پێ دوو گوولـــله ناڵه دەکا
ئەوێ که هەمیشه سەردار بووه،
بڕوا ناکا"

ئەو کەسەی گۆران لەم هەڵبەستە وەسفی دەکات بەوەی "فێر نییە کەس بەرپەرچی بداتەوە" و"کەسێ زات ناکا قسەی ببڕێ، یان شتێکی بۆ روون بکاتەوە" و"هەمیشە سەرکردە بووە، هەمیشە رابەر"، ئەم کەسە ڕەهەند یان لایەنی دەروونی قووڵی مرۆڤە کە گۆران ناخی خۆی کردۆتە

تاقیگەیەکی لیکدانەوە بۆ لە نزیکەوە ناسینی، ئەوەیشی دەمانچەکەی بە دەستەوەیە بە هەمان شێوە، رەهەند یان لایەنی واقیعی کاڵ و کرچی مرق□ ک□ گۆران خۆی بۆتە ئەکتەری نواندنی!

گۆران بەردەوام دەبێت لە نمایشە دەروونییە فیکرییە فەلسەفییە ریالیزمە بێهودەییەکەی و د□ل□□ت:

" من فوویەك لە لوولەی دەمانچەكەم دەكەم؛
هەڵدەستم؛
دڵنیام بۆ ئەبەد لە دڵمدا دەیكوژم
دڵنیام لەسەر خاكی ڕۆحمدا نایهێڵم
جارێكی تر قامكی زیارەتی بەردی؛
دوورگە پەرشوبڵاوەكانی گیانم ناكا
لێوی ئیدی بۆ ئەبەد لێوم ماچ ناكا
هەڵدەستم و؛
لە هەستمدا مردوە.
هەڵدەستم و؛
لە لەشمدا دوژمنێكی هەڵهاتووە
دەمانچەكەم دەكەمەوە بەر پشتێنەكەم
خوێن لە هەردوو چاویەوە فیچقە دەكا
بە جێی دێڵم تا بۆ خۆی وەك دەعبایەك بــ....، بــ..............،
دەڕۆم،
دەرگاكەش داناخەم"

ئەم بڕگەیە، بەتایبەتی سەرەتاکەی ک□ د□ل□□ت:" من فوویەك لە لوولەی دەمانچەكەم دەكەم"، هەموو دەزانین فووکردن لە لوولە دەمانچە هەروەك لە فیلمی کاوبۆیدا بینیومانە، دوای تەقەکردنە، هەربۆیە یەکەم بیــرۆکە کە لە مێشکمانــدا جێگیربێــت، ئەوەیە کە تەقەی لە بەرامبەرەکی کردبێت، کەچی گۆران بە ئاراستەیەکی یەکجار جیاواز د□ل□□ت:" دڵنیام بۆ ئەبەد لە دڵمدا دەیكوژم.. دڵنیام لەسەر خاكی ڕۆحمدا نایهێڵم… جارێكی تـر قـامكی زیـارەتی بـەردی…. دوورگـە پەرشوبڵاوەكانی گیانم ناكا… لێوی ئیدی بۆ ئەبەد لێوم ماچ ناكا"، دڵنیــایی لە وەی کە دەیکــوژێت واتــە هیــچ رووی نەداوە و، تەنــانەت تەقەش نەکراوە و، هەروەها دڵنیایی لەوەی کە لەسەر خاکی روحیدا نایهێڵێت، ئەوە دەردەخات کە شاعیر تەقەیەکی گرنگتر و کاریگەرتری کرد بێت لە"رەهەندە"بەرامبەرەکەی کە ئەویش هەڵوێست وەرگرتن بە دەرچوون لە کۆتی و بازنەی ئەو رەهەندە بەتایبەتی کە گرنگترین و پڕ واتا ترین دێڕی شیعری کە لە سەرەتا ئاماژەمان پێیدا و بە پەڵە زێڕینی شیعریمان دانا، د□ل□□ت:

" هەڵدەستم و؛

لە هەستمدا مردوە.”

هەڵدەستێت، هەروەك ئەوەی رابێت لە خەو و، دڵنیابێت لەوەی کە رەهەندە دەروونییەکەی لە هەستیدا مردووە! بەڵام هەڵساندنەکەیشی وەك رابوون و راپەڕاندنێکی نائاساییش دەژمێردرێت و، گۆران لەم دەقەدا پەیامی سەرکەوتنی بەسەر خۆیدا رادەگەیەنێت، بەڵام کام خودە؟ خودە دەروونییەك کە بۆ ئازادکردن یا بۆ رێپێدانی ئەوا رووبەڕووی گۆرانێکی نەگەتیف دەبینەوە. ئەم چەند ووشە کەمە بێهودەیی و ریالیزم و فەنتازیا و سوریالیزم تێکەڵ بە یەك دەکات! هەڵبەتە دەبێت ئەوەش بڵێم کە چەند ووشە دەڵێی شیعرێکی شاعیری ئێرانی”تورج نیگەهبان”م وەبیر دێنێتەوە کە واتایەکی فەلسەفی زۆر قووڵی هەیە کە دەڵێت:

“ژیان سەرەنجامی نەبوونە
چڕینی سروودێکی ناتەواوە”

هەڵبەتە، گەرچی لای نیگەهبان پتر رەهەندە فەلسەفییەکی کیرکەگارد و سارتەر دەبینینەوە بەڵام لای گۆران لەو چەند ووشە کەمەدا رووبەڕووی رەهەندی بێهودەیی و ریالیزم و فەنتازیا و سوریالیزم، دەبینەوە. بەڵام سەیر لەوەدایە کە جارێکی تریش گۆران یاری بە ووشەو و ئاراستە واتا دەکات کاتێك بە هەڵسانەکەی دەگەڕێتەوە و ئەوەی کە لە هەستیدا مرد، ئەمجارە بە”دوژمنێکی هەڵاتووی”لە لەشیدا، دادەنێت و، نەك ئەوەندە و بەس بەڵکو زیاتریش لەوە دەڕوات کاتێك دەگاتە لووتکەی بێهودەیی کە دەڵێت:

” دەمانچەکەم دەکەمەوە بەر پشتێنەکەم
خوێن لە هەردوو چاوییەوە فیچقە دەکا”

دەمانچەکە بێ ئەوەی تەقەی پێ بکات دەیگەڕێنێتەوە بۆ پشتێنەکەی بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا خوێن لە چاوی رەهەندە دەروونییەکەی فیچقە دەکات!

دوای ئەو هەموو ململانێ و بەگژیەکداچوون و ئاڵۆزی و ئاویتەکردنی واتاکان، شاعیر دەڕوات بەبێ ئەوەی دەرگاکە دابخات، بە راشکاوانە رادەگەیەنێت:

” لەدەرەوە،
بۆ یەکەمجار؛
هەست بە ئازادی خۆم دەکەم.”

ئەو ئازادییە مایەی لەناوبردن و بەزاندنی رەهەندی چەوتی دەروونییە کە گەورەترین دوژمنی مرۆڤایەتی و شارستانییەت و هەموو شتە باشەکانی جیهان و ژیانە!

دوا تێبینیم بەر لەوەی کۆتایی بەم نووسینە دوورودرێژەم بەم ئەوەی؛ گۆران مەریوانی گەرچی وەك پاڵەوانێکی چالاکە لە بواری

سیاسی وفیکری و دەروونی و کۆمەڵایەتییەوە بەڵام لە بواری ئافرەت و غەزەلدا، هیچ رۆڵێلی نییە، هەڵبەتە من وەك خۆم، بە هۆی پێوەندیم بە گۆرانەوە لە ماوەیەکی زۆر هەستیاری ژیانیدا، دەزانم کە ئافرەت لە ژیانیدا هەبووە و، بەتایبەتی لەدوا ساتەکانی بەجێهێشتنی بۆ کوردستان و، من بۆ خۆم شایەتی حاڵی ئەوە بووم، بەڵام نازانم بۆ هەموو بابەتێك لە شیعریدا رەنگی دایەوە جگە لە ئافرەت و غەزەل؟!

گرنگیدان بە بەرهەمەکانی “ئینگمار بێرگمان” و سینەمای سوید لە فێستیڤاڵی فیلمی “دهۆک”

مەنسوور جیهانی

وردبوونەوە و گرنگیدان بە بەرهەمەکانی “ئینگمار بێرگمان”، دەرهێنەری دیار و کاریگەری دانەری سویدی و براوەی چوار خەڵاتی ئۆسکار له نۆهەمین خولی فێستیڤاڵی نێونەتەوەیی فیلمی “دهۆک” بەڕێوەچوو.

نۆهەمین فێستیڤاڵی نێونەتەوەیی فیلمی “دهۆک” Duhok بە یادی “یۆڵماز گۆنای” Yılmaz Güney دەرهێنەری بەناوبانگی براوەی خەڵاتی چڵه خورمای زێڕینی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “کان” لە فەرەنسا (١٩٨٢) و بە ئامادەبوونی دکتۆر “عەلی تەتەر” پارێزگاری دهۆک، دکتۆر “سالار عوسمان” بریکاری وەزیری رۆشنبیری و هونەری حکومەتی هەرێمی کوردستان، “ئەمیرعەلی محەمەدتاهیر” سەرۆکی فێستیڤاڵی نێونەتەوەیی فیلمی “دهۆک”، کۆنسولی وڵاتی هیندستان له هەرێمی کوردستان، “شەوکەت ئەمین کۆرکی” بەڕێوەبەری هونەریی ئەم فێستیڤاڵە، “عەباس غەزالی” کەسایەتی چالاکی ڕۆشنبیری، ئەندامانی دەستەی ناوبژیوانی بەشی پێشبڕکێی “سینەمای جیهان” و بەشی کێبڕکێی “سینەمای کوردی”، سینەماکارانی ئامادەبوو لەم بۆنە و رووداوە

سینەمایيە و هۆگران و تامەزرۆیانی هونەری سینەما، بە نمایشکردنی فیلمی سینەمایی "بووکی باران" The Rain Bride لە دەرهێنانی "حوسێن حەسەن" و بەرهەمهێنانی هاوبەشی "مەحمەد ئەکتاش" و "محەمەد موحسین" و بە دەورگێڕانی "شیلان دووزدبان" Şilan Düzdaban، "حوسێن حەسەن" و "بەنگین عەلی" لە هۆڵی "کۆنگرە"ی زانکۆی دهۆک لە شاری دهۆک لە هەرێمی کوردستان کرایەوە.

سینەما ئامرازێکی زۆر گرنگە بۆ کاریگەری دانانی فیکری و کولتووری

لە سەرەتای ئەم ڕێوڕەسمەدا، "ئەمیرعەلی محەممەد تاهیر" سەرۆکی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک" گوتی: مایەی خۆشحاڵییەکی گەورەیە کە نۆیەمین فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک" بەڕێوە دەبەین و پیرۆزبایی بۆ هەموو هونەرمەندان و بەتایبەتیش سینەماکاران دەکەم. لە هەلومەرجی سەخت و دژواری ناوچەکەدا، ڕاگرتنی ڕووداوە ڕۆشنبیری و هونەرییەکان ڕووداوێکی ناخۆشە و بە پێچەوانەوە پشتیوانیکردنیان، وەک فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلم، لەم ڕۆژگارەی ئەمەدا پەیامی تایبەتی خۆی هەیە. سینەما ئامرازێکی زۆر گرنگە بۆ کاریگەریی دانانی فیکری، کولتووری و زیرەکیە و دەوری ئەو لە گۆڕانکارییە کۆمەڵایەتی و کولتوورییەکان حاشا هەڵنەگرە. فێستیڤاڵ دەرفەتێکی زۆر باشە بۆ کۆبوونەوەی سینەماکارانی کورد و بیانی لە تەنیشت یەکدی، بۆ ئەوەی کە زیاتر لەمە یەکتری بناسن و لەو کات و کۆبوونەوانەدا کە هەیانە؛ بیروڕا و بیرۆکە نوێیەکانیان بخەنە ڕوو. لە ڕاستیدا فێستیڤاڵەکە، پردێکە لە نێوان کولتوور و

هونەرەکەیاندا.
هەروەها گوتیشی: بابەت و تەوەری ئەم خولەی فێستیڤاڵەکە، کۆچبەرییە. بەهۆی کێشە و گرفتەکان، لێک تێنەگەیشتن و شەڕو جۆراوجۆرەکانی ئەم دونیایە؛ ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی، شوێنی ژیان و نیشتەجێبوونیان بەجێهێشتووە و پەنایان بۆ شوێنە ئارامەکان بردووە. ئەو قەیران و کارەساتانەی کە خەڵکی ڕووبەڕوویان دەبنەوە، پرسێکی گرنگی مرۆڤایەتییە کە لە ڕێگەی سینەما و ئەو فیلمانەی کە بەرهەم دەهێنرێن و لە فێستیڤاڵدا نمایش دەکرێن، بۆ سەرتاسەری جیهان دەگوازرێنەوە.
سەرۆکی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک" لە کۆتاییدا جەختی لەوە کردەوە: هەروەک ساڵانی ڕابردوو سینەمای یەک وڵات میوانی ئەم فێستیڤاڵەیە و ئەمساڵیش میوانداری سینەمای وڵاتی سوید دەکەین. سوید خاوەنی سینەمایەکی زۆر گرنگ، بەهێز و کاریگەری دانەرە و هەروەها سینەماکارانی بەناوبانگی بە سینەمای جیهان ناساندووە. لە تەنیشت ئەمانەدا، وڵاتی سوید گرنگییەکی تایبەتی بە مافەکانی مرۆڤ و بنەماکان و پرەنسیپ و داب و نەریتی دیموکراسی دەدات و ژمارەیەکی زۆر لە کوردەکانیشی لە خاکی خۆیدا داڵدە داوە.

ژیانی خەڵکی کوردستان توانای ئەوەی هەیە کە ببێتە فیلمێکی سەرکەوتووی هۆلیوودی

لە درێژەی ئەم مەراسیمەدا، دکتۆر "عەلی تەتەر" پارێزگاری دهۆک گوتی: بەخێرهاتنی هەموو هونەرمەندان و میوانانی خۆشەویست دەکەم؛ دهۆک، پارێزگایەکە ژیانێکی ئاشتەوایی و ئارامی تێدا درێژەی هەیە و هیوادارم ببێتە سەرچاوەی هونەر و پشتگیریی هونەرمەندان لە هەرێمی کوردستان و پاڵپشتییان بکات و لە ڕێگەی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک"ەوە پەیامی خۆی بۆ سەرتاسەری جیهان بگوازێتەوە. سوپاسی "مەسرور بارزانی" سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان دەکەین کە بە شێوەیەکی بەردەوام ئامۆژگاری و جەختمان لەسەر دەکاتەوە بۆ پاڵپشتی کردنی هونەرمەندان و لە ماوەی ئەم چەند ساڵەشدا بە باشی و دڵسۆزانە پاڵپشتی لە هونەر و هونەرمەندانی پارێزگای دهۆک کردووە.
هەروەها وتیشی: دوای هێرشی داعش بۆ ناوچەکە لە ساڵی 2014، بڵاوبوونەوەی نەخۆشی
کۆرۆنا و هەروەها بڕینی بودجەی هەرێمی کوردستان؛ زۆر پرس و کێشە بۆ ئەمە سەریهەڵدا. بەڵام خۆشبەختانە فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک" چالاکییەکانی خۆی ڕانەگرت و ئەم چرا هونەرییە نەکووژایەوە.
پارێزگاری دهۆک لە درێژەی قسەکانیدا ئەوەشی زیاد کرد: بەخێرهاتنی

سینەماکاران و میوانە تایبەتەکانی وڵاتی سوید دەکەم کە لە فێستیڤاڵەکەدا ئامادەن و هیوادارم که پەیوەندی سینەماکارانمان ڕۆژ بە ڕۆژ لەگەڵ وڵاتانی جیاواز و هەموو ساڵێک بۆ وردبوونەوە و گرنگیدان بە سینەمای یەک وڵات بەهێز بکرێت و لەم ڕێگایەدا ئەزموون گەلی نوێ بەدەست بهێنن. ئەوە هەمووتان ئاگادارن، ئەوەی کە لە ڕێگەی هونەری سینەما بۆ جیهان دەگوازرێتەوە و ئەو کاریگەرییەی که لەسەر کۆمەڵگا هەیەتی، لە هیچ کەسێک شاراوە نییە. ئەو چیرۆک و کارەساتانەی که بەسەر خەڵکی کوردستاندا هاتووە، هەر کامه بۆ خۆیان، یەک بەرهەمی سینەماییه. ژیانی ئەو کەسانەی که لە کوردستان ژیاون، توانایی ئەوەی هەیە که ببێتە فیلمێکی سەرکەوتووی هۆلیوودی؛ بەڵام بەداخەوە بە هۆکارگەلی جۆراوجۆر تا ئێستا ئەمە ڕووی نەداوە.
دکتۆر “عەلی تەتەر” لە کۆتایی قسەکانیدا جەختی کردەوە: تەوەری ئەمساڵی فێستیڤاڵەکە، کۆچبەرییە. ڕەنگە هەندێک کەس هەرگیز بۆ یەک جاریش ئەزموونی کۆچیان نەکردبێت، بەڵام ئێمە دووجار یان زیاتر ئەوەمان ئەزموون کردووە. بەداخەوە ئێمه تەنانەت بە شێوەی گروپیش بە زۆر و ناچاری کۆچمان کردووە؛ ئەگەر هەندێک کۆمەڵگه بە شێوەی هەزاران کەس، بە زۆر کۆچیان کردبێت، ئێمە بە شێوەی ملیۆنان کۆچمان کردووە. هەر لەبەر ئەم هۆکارەش، ئێمە به باشی ئاگاداری پرس و کێشەکانی پەنابەران و ئاوارەکانین و یارمەتی و هاوکاریان دەکەین. لە دوای تێپەڕینی ئەو هەموو ساڵە و ئەو گۆڕانکاریانەی کە لە ژیانی ئێمەدا هاتۆتە ئاراوە؛ بەداخەوە ئەم دیاردە نەگبەتییە هەروەک خۆی بەردەوامە و تا ئەم ساتە، کێشە بنەڕەتییەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست چارەسەر نەکراون. لە هەرێمی کوردستان و لە پارێزگای دهۆک، جێگای سەربەرزی و شانازییەکی گەورەیە بۆ ئێمە کە تا ئەم ساتە، زیاتر لە نیو ملیۆن لە خوشک و براکانمان بە ناچاری لە شوێنە جیاوازەکانی عێراقەوە هاتوون، لەوانە؛ شنگال، دەشتی نەینەوا، ئەنبار، باشووری عێراق و شوێنەکانی دیکەی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست پەنایان بۆ ئێرە هێناوه و ئێستاکه لێرە دەژین و ئێمەش بە ڕوویەکی کراوە و هزر و عەقڵێکی ئارام میوانداری لەوان دەکەین. ئێمە لە ڕێگای بەڕێوەبردنی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “دهۆک” و بەرهەمهێنانی فیلم و بەرهەمە سینەماییەکان دەمانەوێت که پەیامی ئاشتی، ئاشتەوایی، ئارامی، خۆشەویستی، سۆز، میهرەبانی، چارەسەرکردنی کێشەکان، ژیانێکی ئاشتەوایی و ئارام و هتد بۆ جیهان بگوازینەوە.

سینەما ڕۆشنبیری، داهێنان و جوانییە

لە بەشێکی دیکەی ڕێوڕەسمی کردنەوەی نۆهەمین فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک"، دکتۆر "سالار عوسمان" بریکاری وەزیری ڕۆشنبیری (فەرهەنگ و هونەر)ی حکومەتی هەرێمی کوردستان ڕایگەیاند: پێم وایە سینەما ڕۆشنبیری، داهێنان و جوانییە. سینەما هونەرێکی کۆمەڵایەتی و کولتوورییە؛ هەر لەبەر ئەم هۆکارە ئێمە لە سینەمادا کۆمەڵگا جیاوازەکان بۆ هەموو خەونەکان و پارادۆکس و کێشەکانیانەوە دەبینین. هەر بەرهەمێکی سینەمایی لە خۆیدا پەیامێک بۆ ئێمە دەگوازێتەوە کە کۆمەڵگا بەرەو ڕووناکی، ڕۆشنایی و جوانی ڕێنمایی دەکات.

ئەو هەروەها گوتی: لە لایەن وەزارەتی ڕۆشنبیری (فەرهەنگ و هونەر)ی حکومەتی هەرێمی کوردستان، پشتیوانی خۆمان بۆ بەڕێوەبردنی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک" ڕادەگەیەنین. ئێمە لەم کاتەی ئێستادا، لە قۆناغ و دۆخێکی هەستیاردا بەسەر دەبەین؛ ئێمە کارەسات و تاوانەکانی وەک ئەنفال، کیمیابارانی هەڵەبجە، کۆچی زۆرەملێی کوردەکان و چەندین پرس و کێشەمان تێپەڕاندووە. هەر لەبەر ئەم هۆکارە، داوا لە سینەماکاران دەکەین کە لە بەرهەمەکانیاندا مامەڵە لەگەڵ ئەو کارەسات و خەمە قووڵانەدا بکەن و پیشانی کۆمەڵگاکەی خۆیان و جیهانیان بدەن. هیوادارم سینەمای نیشتمانی بۆ کوردستان کاریگەری دانەر بێت؛ چونکە کەڵکەڵە و نیگەرانییەکی زۆری هەیە و ڕووبەڕووی مەترسییەکانی دەوروبەریش دەبێتەوە و دەیەوێت هەنگاو بنێتە ناو ئایندەیەکی رووناک و گەشاوە.

گرنگیدان بە بەرهەمەکانی "ئینگمار بێرگمان" و سینەمای سویدی

بەپێی نەریتی هەر خولێکی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک"، سینەمای یەک وڵات وەک وڵاتی گرینگ و وردبوونەوە لە فیلمەکانی لە ڕۆژانی فێستیڤاڵەکەدا بەشداری دەکات. لە ڕاستیدا، یەکێک لە ئامانجە سەرەکییەکانی فێستیڤاڵەکان ئاڵوگۆڕی کولتووری و دروست کردنی پردەکانە بۆ پەیوەندی و پەیوەستکردنی سینەماکارانی ناوخۆیی لەگەڵ سینەماکارانی بیانی. سوید خاوەنی سینەمایەکی باڵادەست و پێشکەوتنخوازە کە ئەمە دەتوانێت ڕێگەیەکی زۆر باش بێت بۆ کەڵک وەرگرتن لە سینەمای سویدی. بەم پێیە، سوید بۆ هەڵبژاردنی کۆمەڵێک لە فیلمە بەرچاوەکان لە نۆهەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی دهۆکدا، دەبێتە وڵاتی مەکۆ و ناوەندی.

لە نۆهەمین فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک"دا، لە بەشی "نمایشکردنی تایبەتی سینەمای سوید" ٩ فیلمی درێژ دەچنە سەر پەردە، لەوانە؛ فیلمی "پێرسۆنا" Persona و "قەیران" Crisis لە

دەرهێنانی "ئینگمار بێرگمان" Ingmar Bergman، فیلمی سینەمایی "کۆتایی ڕەوەن" Raven’s End لە دەرهێنانی "بۆ ویدەربێرگ" Bo Widerberg، "چەند گۆرانییەک لە نهۆمی دووەم" Songs from the Second Floor و "چیرۆکی خۆشەویستی سویدی" A Swedish Love Story لە دەرهێنانی "ڕۆی ئەندەرسۆن" Roy Andersson، فیلمی "چوارگۆشە" THE SQUARE و فیلمی سینەمایی "یاری" Play لە دەرهێنانی "ڕۆبێن ئۆستلەند" Ruben Oslund، فیلمی سینەمایی "مایا نیلۆ" Maya Nilo لە دەرهێنانی "لوویسیا سیرێن" Lovisa Sirén، فیلمی سینەمایی "کچان" Daughters لە دەرهێنانی "جێنیفەر مالمکویست" Jenifer Malmqvist.

هەروەها مەزگرد و پانێڵێک لەژێر ناونیشانی "سینەمای سویدی: لە ئینگمار بێرگمانەوە بۆ ڕۆبێن ئۆستلەند" لەم خولەی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی دهۆکدا لە لایەن "فرێدی ئۆڵسۆن" Freddy Olsson بۆ گفتوگۆ کردن لەگەڵ بەڕێوەبەری پانێڵەکە پرۆفیسۆر "ماگنۆس باڕتاس" Magnus Bärtås بەڕێوەچوو.

ئەندامی باوەڕپێکراوی خەڵاتەکانی ئسکرین "ئاسیا پاسیفیک"

فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک" ئەندامی باوەڕپێکراوی ڕەسمی پێشکەشکردنی خەڵاتەکانی ئسکرین "ئاسیا پاسیفیک" ناسراو بە "ئۆسکاری ئاسیا" APSA لە وڵاتی ئۆستوڕاڵیایە و لە ئاستی وڵاتی عێراقدا بەرهەمە سینەمایی و بەڵگەفیلمەکان بەم ڕووداوە گرینگە سینەماییە دەناسێنێت.

لە لایەن ئەندامانی لیژنەی دادوەرانی بەشی پێشبڕکێی "سینەمای کوردی"ی ئەم فێستیڤاڵەوە تەندیسی گەڵا مێوی زێڕ و زێو، لەوحەی فەخری و خەڵاتی 10 هەزار دولاری بۆ باشترین فیلمی سینەمایی، خەڵاتی 5 هەزار دولاری تایبەتی ئەندامای لیژنەی دادوەران بۆ باشترین دەرهێنانی فیلمی سینەمایی، خەڵاتی 4 هەزار دولاری بۆ باشترین سیناریۆی فیلمی سینەمایی، خەڵاتی 3 هەزار دولاری بۆ باشترین ئەکتەری پیاو، خەڵاتی 3 هەزار دولاری بۆ باشترین ئەکتەری ژن، خەڵاتی 5 هەزار دولاری بۆ باشترین بەڵگەفیلم، خەڵاتی 8500 دولاری بەڕێوەبەرایەتی گشتیی ڕۆشنبیری و لاوانی دهۆک بۆ باشترین کورتە فیلم بۆ پشتیوانی لە سازکردنی پڕۆژەی نوێی دەرهێنەری ئەم بەرهەمە، خەڵاتی 10 هەزار دولاری تایبەتی ئەندامای لیژنەی دادوەران بۆ باشترین کورتە فیلم کە لە ناوچەی بادینان بەرهەمهاتووە، خەڵاتی 10 هەزار دولاری پارێزگاری دهۆک بۆ باشترین فیلمی سینەمایی فیلم کە لە ناوچەی بادینان بەرهەمهاتووە، خەڵاتی 4 هەزار دولاری یەکێتی نووسەرانی کورد بۆ باشترین فیلمی کوردیی کە

لە دەرەوەی سنوورەکان سازکرابێت و هەروەها خەڵاتی 3 هەزار دولاری ئەنستیتیۆ "گۆتە"ی ئەڵمانی بۆ باشترین بەڵگەفیلمی کورت پێشکەش دەکرێت.
فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "دهۆک" بە سەرۆکایەتی "ئەمیر عەلی محەمەد تاهیر" و بە دەرهێنانی هونەری "شەوکەت ئەمین کورکی" بۆ یادی سینەماکاری هەرمانی کورد "یەڵماز گۆنای" Yılmaz Güney دەرهێنەری براوەی خەڵاتی گەورەی "چڵە خورمای" فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "کان"ی فەرەنسا (1982) و بە مەبەستی پردی پەیوەندی نێوان دەرهێنەرە کوردەکان و سینەماکارانی سەرتاسەری جیهان و هەروەها ڕەخساندنی ئاڵوگۆڕی کەلتووری نێوان نەتەوەکانی دنیا دامەزراوە.

نۆیەمین خولی ئەم فێستیڤاڵە تایبەت بە بابەتی "کۆچەوی" و بۆ نمایشی ٩٧ بەرهەم، لە چوارچێوەی فیلمە بەندە سینەماییەکان، کورتە فیلم و بەڵگەفیلمەکان لە چەندین بەشی پێشبڕکێی و دەرەوەی پێشبڕکێی لەوانە: بەشی پێشبڕکێی "سینەمای جیهان"، واتە: 9 فیلمی بەندی سینەمایی، ٨ بەڵگەفیلم و ١١ کورتە فیلم، بەشی پێشبڕکێی "سینەمای کوردی"، واتە: ٥ فیلمی بەندی سینەمایی، 6 بەڵگەفیلم و 15 کورتە فیلم، بەشی "ڕوانینێک بۆ سینەمای جیهان"، واتە: ٦ فیلمی بەندی سینەمایی، 4 بەڵگەفیلم و ٣ کورتە فیلم، بەشی "پانۆڕامای سینەمای کوردی"، واتە: ١٩ کورتە فیلم، بەشی "نمایشی تایبەت بۆ سینەمای سوید" ٩ فیلمی بەندی سینەمایی و هەروەها بەشی "نمایشی تایبەت بۆ سینەما" ١ فیلمی بەندی سینەمایی و ١ بەڵگەفیلم له ڕۆژانی ١ تا ٨ی دیسەمبەری ٢٠٢٢
ڕۆژی 22ی نۆڤەمبەری 2021 لە هۆڵی "کۆنگرە"ی زانکۆی دهۆک ، کۆمەڵەی سینەمایی "دهۆک مۆڤ" لە شاری دهۆک لە هەرێمی کوردستان بەڕێوەدەچێت.

بۆ زانیاریی زیاتر:
http://www.duhokiff.com/
/https://www.facebook.com/duhokiff

دوو جیهـــان.. شیعـــری \ نەوزاد بەندی

کە بە پاتەی دڕاوەوە ،
هاتنە خوارێ ..
بە سپۆنسەری چەند داگیرکەر و
زۆردارێ ..
دوو جیهانتان لە هەرێمێکا دروست کرد ..
جیهانێکیان تاریک ،
بێ ئاو و کارەبا ..
وێران ..قەڵ□ باڵغ ..داڕوخاو ..
پڕ لە سواڵکەر و بێ لانە ..
بە هاوین گەرم
بە زستان سارد ..
کە بێجگە لە نرخی مر□ق ،
هەر چی کاڵا یە گرانە
پڕ لە بێ ئیش
پڕ دەسگێڕ و عەرەبانە ..
پڕ لە پاشەکەوتی موچە و موچە بڕین
زیندانێکی پڕ زیندانە ..
لە ژێر باری قورسی کرێ و دوکەڵ و کاڵای بەسەرچوو .. پۆلیس و
باج و بێگاری و ڕێگری و
چندەها جۆری سەرانە ..
خاڵی لە ژیان و لە جوانیی ..
ئەم جیهانەتان دا بە خەڵک ..
جیهانێکی تر ، ڕوناک و پڕ لە کۆشک و
لە تاوەر و باڵەخانە ..
سیکیوریتی ..خزمەتگوزاریی شاهانە
پڕ لە گەشت و خوێندنگا و زانکۆی مۆدێرن و
ملیارەها ملیار دۆلار و
ئاهەنگی ڕۆژ و ئێوارە و شەوانە ،
پڕ لەکەنیزەکی جوانی دڵبەری
ناوخۆ و بێگانە ..
ئەمە تایبەت بە خۆتانە …

★ ★ ★

بەڵێ جیهان سێ دانەیە ..
دانەیەکیان ئەوەی هەبوو،
دووانەکەی تر ،
فەرموو ، لەم کوردستانەیە ..